דדרכה · בפרק הזהב (לקמן דף מח·) גבי בני העיר שמלאו את שקליהן : **בדמי אבידה** · שמכרה לאחר שנטפל בה כמו שאמרו תכמים : **אבל מעות אבידה** · כגון שמלא מעות בכיס או שלם מטבעות עשויין כמגדלין : **מתני' אחת נשנים יום** · שמתעסקין כשהוים מלפותחן וכל ספרים שלהן היו עשויין (ג) בגליון : **גוללו** · מתחילתן לסופן שיכנס בהן האויר : **בתחלה** · מה שלא למד מפני שלריך להשהותו לפניו : **ולא יקרא אחר עמו**. לפי שזה מושך אצלו וזה מושך אצלו ונקרע : **שוטחה לנרכה** · לשלוט בה אויר שלא תתכלנה עם : **לנרכן** · שמתעסקים בקרקע שלריך לתתן בקרקע כדאמרינן לקמן שזו היא שמירתן ולפיכך משתמש בהם לפרקים : **אבל לא לשתקן** · לא ישתמש בהן זמן תרוך שישתקן אוזי"ר בלע"ז : **לא יגע בהן** · זהב איט מתעסק בתרן וזכוכית שמא ישבר : **שאין דרכו ליטול** · דבר שגנאי הוא לו שאדם חשוב הוא ואין דרכו ליטול קופה שלו להכניסה מן החוץ לבית שמור לא יטול ופטור מהשבת אבידה דילפינן מוהתעלמת : **גמ' בי כר חכו** · בבית פלוני הטושה תפילין מצויין לימכר ויחזור ויקנה מן הדמיס : **גוללו** · בכל שנים עשר חדש פעם אחת : **אם נשנילו פתחו** · כולה מפרש לקמיה: **מאי אריא ספר** · שהוא נוח להתקלקל בנשטוש וקריעה : **כאן שנה רבי** · במסכת גיטין (דף כט·) תנן השולח גט בתרן ישראל הרי זה משלחו ביד אחר ואם אמר לו טול חפץ פלוני הימנה לא ישלחנו ביד אחר שאין רצונו שיהא פקדונו ביד אחר ואמר ר"ל עלה כאן שנה רבי במשנה זו למדנו רבי שסתם המשניות אין השואל כו' דבכולהו שייך למימר אין רצונו שיהא פקדונו ביד אחר: **מאי עבידתיה גביה** · קס"ד לעולכו קאמר ולא לעולך ספר תורה דהא לעולך ספר תורה תנא ליה גוללו כל שנים עשר חדש להכי פרכינן מאי עבידתיה דהאי גבי ספר תורה לקרות בו לעולך עלמו : **אם כשהוא גוללו** · להגאת ס"ת פתחו וקרא בו מותר : **בחדש שלשים יום** · החדש ממהר להתעפש מן הישן : **אימא אחד זה ואחד זה שלשים יום** · ומתני' נמי דקתני קורא בהן אחת לשלשים יום ולא מפליג בין ישן לחדש ר"ח בן יעקב היא: **בענין אחר**· [א] בפרשה אחת אין קורין : **בשני ענינים**· זה בדף זה וזה בדף זה קורין דלא אתי לשמועתי מהדדי : **מי שיש לו גרדי אומן בביתו** · שיארוג לו עליות חדשות תמיד: **יגער בפומו בכל יום** · ולמדנו דרך. ארץ דגיעור קשה לה: **בחד**· בחדש אחד אין ניעורו קורעה: **שנים** · האוחזין בשני ראשיה ומנערין ממתחין אותה יותר מדאי וקשה לה: **דעמרא**·[ב] קשה לה שנמתחת ונקרעת : **כשא דחרשין**· נוח לשתות כוס של מכשפות מכוס של מים פושרין ואידי דאייתי במילי דרבי יוחנן בהלכות דרך ארץ נקט הכי שמעתא : **לוץ** · רוחת : **ליביא**· כל דבר שנותנין לתוך המשקה או עשבים או תבלין או עקרי בשמים קרי ליביא : **ורולה נאבדן** · ללמדנו בא שלא ירגיל אדם בכך שהעושה חלה מאבד מהר הון רב: **כתנא רומיתא**· דמיהם יקרין וממהרין לכלות: **תרגמה**·לתך שכירות דפועלים: **בפורי**·בפועלים המהיגים בשורי בעה"ב: דנפים

בזכוכית לבנה · וא"ת והא אמרינן פרק טגלה ערופה (סופה דף מח·) דמשחרב בית המקדש בטלה זכוכית לבנה וי"ל דלא בטלה לגמרי קאמר אלא דלא שכיחא להא רב הונא תבר זכוכית חיוכתא בחופת בנו פ' *לין עומדין (ברכות דף לא· ע"ש) : בחורי

כדרבה *דאמר רבה נגנבו בלסטים מזויין אבדו שטבעה ספינתו בים אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' טרפון (ה) ביד רחבה הוה ליה הנהו זוזי דיתמי אתא לקמיה דרב יוסף אמר ליה מהו לאשתמושי בגוייהו א"ל הכי אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' טרפון א"ל אביי ולאו אתמר עלה א"ר חלבו אמר רב הונא *לא שנו אלא בדמי אבידה הואיל וטרח בה אבל מעות אבידה דלא טרח בהו לא והני כמעות אבידה דמו א"ל זיל לא שבקו לי דאשרי לך : **מתני'** מצא ספרים קורא בהן אחד לשלשים יום ואם אינו יודע לקרות גוללן אבל לא ילמוד בהן בתחלה ולא יקרא אחר עמו מצא כסות מנערה אחד לשלשים יום ושוטחה לצרכה אבל לא לכבודו כלי כסף וכלי נחושת משתמש בהן לצרכן אבל לא לשחקן כלי זהב וכלי זכוכית לא יגע בהן עד שיבא אליהו *מצא שק או קופה וכל דבר שאין דרכו ליטול הרי זה לא יטול : **גמ'** אמר שמואל המוצא תפילין בשוק שם דמיהן ומניחן לאלתר מתיב רבינא מצא ספרים קורא בהן אחד לשלשים יום ואם אינו יודע לקרות גוללן גוללן אין שם דמיהן ומניחן לא אמר אביי תפילין בי בר חבו משכח שביחי ספרים לא שביחי ת"ר *השואל ספר תורה מחבירו הרי זה לא ישאילנו לאחר פותחו וקורא בו ובלבד שלא ילמוד בו בתחלה ולא יקרא אחר עמו וכן המפקיד ס"ת אצל חבירו גוללו כל שנים עשר חדש פותחו וקורא בו אם בשבילו פתחו אסור סומכוס אומר בחדש שלשים יום בישן שנים עשר חדש ר"א בן יעקב אומר אחד זה ואחד זה שנים עשר חדש : אמר מר השואל ספר תורה מחבירו הרי זה לא ישאילנו לאחר מאי אריא ס"ת אפי' כל מילי נמי *דאמר ר"ש בן לקיש כאן שנה רבי אין השואל רשאי להשאיל ואין השוכר רשאי להשכיר ס"ת איצטריכא ליה מהו דתימא *ניחא ליה לאיניש דתיעביד מצוה בממוניה קמ"ל פותחו וקורא בו פשיטא ואלא למאי שייליה מיניה סיפא איצטריכא ליה ובלבד שלא ילמוד בו בתחלה וכן המפקיד ס"ת אצל חבירו גוללו כל שנים עשר חדש פותחו וקורא בו מאי עבידתיה גביה ותו אם בשבילו פתחו אסור הא אמרת פותחו וקורא בו הכי קאמר אם כשהוא גוללו פותחו וקורא בו מותר אם בשבילו פתחו אסור סומכוס אומר בחדש שלשים יום בישן שנים עשר חדש ר"א בן יעקב אומר אחד זה ואחד זה שנים עשר חדש ר"א בן יעקב היינו תנא קמא אלא אימא ר' אליעזר בן יעקב אומר אחד זה ואחד זה שלשים יום : אבל לא ילמוד בו בתחלה ולא יקרא אחר עמו : ורמינהו לא יקרא פרשה וישנה ולא יקרא בו פרשה ויתרגם ולא יפתח בו יותר מג' דפין ולא יקראו בו שלשה בני אדם בכרך אחד הא שנים קורין אמר אביי לא קשיא כאן בענין אחד כאן בשני ענינים : מצא כסות מנערה אחד לשלשים יום למימרא דניעור מעלי לה והאמר רבי יוחנן מי שיש לו גרדי אומן בתוך ביתו ינער כסותו בכל יום אמרי בכל יום קשי לה אחד לשלשים יום מעלי לה איבעית אימא לא קשיא הא בחד והא בתרי איבעית אימא לא קשיא הא בידא והא בחוטרא איבעית אימא לא קשיא הא בדעמרא הא בדכיתנא *א"ר יוחנן כסא דחרשין ולא כסא דפושרין ולא אמרן אלא בכלי מתכות אבל בכלי חרש לית לן בה ובכלי מתכות נמי לא אמרן אלא דלא צויץ אבל דצויץ לית לן בה ולא אמרן אלא דלא שדא ביה ציביא אבל שדא ביה ציביא לית לן בה : וא"ר יוחנן *מי שהניח לו אביו מעות הרבה ורוצה לאבדן ילבש בגדי פשתן וישתמש בכלי זכוכית וישבור פועלים ואל ישב עמהן ילבש *בכלי פשתן בכתנא רומיתא וישתמש בכלי זכוכית בזוגיתא חיורתא וישבור פועלים ואל ישב עמהן תרגומא בחורי

לקמן מג· נח·

הגהות הב"ח

(ה) גמ' כי לתכנה הוה להו הנהו וכו' אתו לקמיה דרב יוסף אמרו ליה וכו' אמר להו הכי אמר וכו' דאמרי לכו כל"ל וכ"ב ובמאר"י גורס ביד רחבה ה"ל הנהו זוזי דיתמי אתא לכל בגשון יח"ד:(ג)רש"י ד"ה אחת וכו' היו עשויין בג ליל הס"ד:

[מסכת סופרים פ"ה הל' טז]

גיטין כט.

[מסכתים ד: בכורות יח· מח.]

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה בענין אחד כו' . נ"ב וכן פי' הרא"ש אבל הרמב"ם פי' להיפך : [ב] שם ד"ה דעמרא קשה כו' . נ"ב אבל רי"ף ורמב"ם וס"ר פי' להיפך :

תולין פד:

[שם]

בגרי פשתן כל"ל

רבינו חננאל

אמר ר' יהודה אמר שמואל הלכה כר"מ והני מילי בדמי אבידה כגון שמצא אבידה ומטפל בה הזמן שאמרו חכמים ואהדר כך מכרה בכ"ד הואיל וטרח בה שרו ליה לאישתמושי בהו והשבר לעצמו אבל מצא צרור ובתוכו מעות לא שרו ליה לאישתמושי בהו וכן זוזי דיתמי ד"ה ו"ו מופקדין בבית לא שרו ליה רבנן לאישתמושי בהו מההוא מעשה דרחבה דפרישבשמעתא דא וכבר פירשנוהו בפ' הכונס צאן לדיר ביאור יפה וכי כרב יוסף קיימא לן בהא דאמר שומר אבידה כשומר שכר הוא : **מתני'** מצא ספרים קורא בהן אחד לל' יום וכו' . אמר שמואל המוצא תפילין שם דמיהן ומניחן מאי טעמא דהא בבי בר חבו שכיחי תפילין ואם אתו מריהו ואמרי תפילין בעינא זבני ויהבי ליה אבל ספרים גוללן ומניחן אצלו עד שיבא בעליהן ויתנו סימנים ויקחום . ת"ר השואל ספר תורה מחבירו לא ישאילנו לאחרים . ומקשי' מאי אריא ספר תורה אפי' כל מילי נמי דהא אמר ר' שמעון בר לקיש פרק כל גם שנכתב הלכה ואם אמר לו טול לי ממנה חפץ פלוני לא ישלחנו ביד אחר כאן שנה דאין השואל רשאי להשאיל ולא השוכר רשאי להשכיר כיון דכל מתניתא דשנאה ר' חייא אמרי' ר' לא שנאה ר' חייא מנין ליה ווו שנויה במשנת ר' חייא ור' הושעיה הכי ה) אין השואל רשאי להשאיל ולא השוכר להשכיר ולא השואל רשאי להשכיר ולא השוכר רשאי להשאיל ולא זה המופקדין אצלו רשאי להפקיד אצל אחר אלא אם נתנו בעלים רשות לפיכך הוצרך ריש לקיש לפרש שנם זה שנאה ר' ואסקינה ואמ' ספר תורה דמצוה הוא לא ישאיל. ב) פותחו וקורא בו בדי לגערו אבל לא ילמד בו . וכן המפקיד ס"ת אצל חבירו כרין המוצא ג) מנערה אחד לל' יום . וסוגיא לגערה במאני דביתנא קשי להו ובמאני דעמרא בתרי אינשי או בחוטרא או בכל יומא קשי להו . אבל חד גברא ביומא חדא לל' יום מעלי להו . אמר ר' יוחנן כסא דחרשין ולא כסא דפושרין פי' נוח לו לאדם לשתות כוס שיש בו מיני כשפניות כדמתרגמינן מכשפה חרשא מלשתות כוס מים פושרין שלא

ה) וסוגא בתוספתא דמכילתין בדפ"ג . ב) נראה דדיבור הזה שייך אחר דיבור וכן המפקיד ס"ת וקאי אמפקיד ס"ת ודו"ק . ג) נראה דל"ל [מגא כפום] .

דנפיש פסידייהו · שרוב עבודת קרקעות שלהן בשווריס היתה אף תריסת הכרמים ובצירתם מנהיגים כלי המחריסה בעגלה בין שורות הכרם עם הבוצרים ונותנין עם העגבים לפיכך אם אין הבעלים עליהם יש הפסד גדול שאין דרך הפועלים לחוס על הכרם ועל השוורים ומנהיגים אותן תורה אור

בתורי לצורכו

*בתורי דנפיש פסידייהו : שוטחה לצורכה אבל לא לכבודו וכו' : איבעיא להו לצורכו ולצורכה מאי ת"ש שוטחה לצורכה לצורכה אין *הא לצורכו ולצורכה לא אימא סיפא אבל לא לכבודו לכבודו הוא דלא הא לצורכה ולצורכו שפיר דמי *אלא מהא ליכא למשמע מינה ת"ש *לא ישטחנה לא על גבי מטה ולא על גבי *מגוד לצרכו אבל ישטחנה על גבי מטה ועל גבי מגוד לצרכה נזדמנו לו אורחים לא ישטחנה לא על גבי מטה ולא על גבי מגוד בין לצורכו בין לצורכה שאני התם דמקלא קלי לה אי משום עינא אי משום גנבי תא שמע *הכניסה לרבקה ודשה כשירה בשביל שתינק ותדוש פסולה והא הכא דלצורכו ולצורכה הוא וקתני פסולה שאני התם דאמר קרא אשר לא עובד בה מ"מ אי הכי אפילו רישא נמי הא לא דמיא אלא להא *דתנן שכן עליה עוף כשירה עלה עליה זכר פסולה מאי טעמא כדרב פפא דאמר רב פפא אי כתיב עובד וקרינן עובד הוה אמינא אפילו ממילא ואי כתיב עבד וקרינן עבד הוה אמינא עד דעבד בה אידהו השתא דכתיב עבד וקרינן עובד בעינן עובד דומיא דעבד דניחא ליה אף עובד דניחא ליה : כלי כסף וכלי נחושת משתמש בהן וכו' : ת"ר המוצא כלי עץ משתמש בהן בשביל שלא ירקבו כלי נחושת משתמש בהן בחמין אבל לא על ידי האור מפני שמשחיקן כלי כסף משתמש בהן בצונן אבל לא בחמין מפני שמשחירן מגריפות וקרדומות משתמש בהן ברך אבל לא בקשה מפני שמפחיתן כלי זהב וכלי זכוכית לא יגע בהן עד שיבא אליהו כדרך שאמרו באבידה כך אמרו בפקדון פקדון מאי עבידתיה גביה אמר רב אדא בר חמא אמר רב ששת בפקדון שהלכו בעליהן למדינת הים : מצא שק או קופה [וכל דבר] שאין דרכו ליטול הרי זה לא יטול : מנהני מילי *דת"ר

דנפיש פסידייהו · ר"מ גרס בתורי פירוש פועלים שמוליכים השוורים לחריסה ואין מעמיקין המחריסה שלשה טפחים ואין הזרע נקלט היטב* :

דוקא בשיעור כסות מבעיא ליה וכל דדמי ליה דשמא יניחנה שטוחה יותר מכדי לורכה עד שיתקלקל אבל בספר אמרינן דקורת בהן אף ע"ג דצורכו הוא כמו לורכה ולא גזרינן דליכא למיתה למידי כיון שקבעו לו זמן אחד לשלשים יום לו אחד לי"ב חדש ולא ילמוד בו בחחלה גם לא יקרא ויפנה וכלי נחשת דתנית לקמן דמשתמש אפי' בחמין וכלי כסף בצונן אפי' לצורכו מותר כיון שעל ידי אותו תשמיש אינו יכול לבא לידי קלקול ותדע דאי דוקא לצורך הכלי מאי פריך פקדון מאי עבידתיה גביה כיון שהוא שומר יש לו לעיין שלא יתקלקל אע"פ שהבעלים אינם אומרים לו להשתמש :

הכניסה לרבקה ודשה-בתוספת' (דפרה)* תני לה גבי פרה אדומה : **בשביל** שתינק ותדוש פסולה · ובסיפא (דתוספתא*) קתני לצורכו פסולה לצורכה כשירה ולכך פריך אלמא לצורכו ולצורכה תשיב כמו לורכו ואסור ומשני דהתם דאורייתא פסולה כמו בא עלי' זכר דפסולה מדרב פפא וא"ת ואמאי מייתי הכא דשכן עליה עוף ואי משום דרב פפא אמר למלתיה עלה אמאי לא אמר אהך דהכניסה לרבק' וי"ל משום דבריתא היא אבל הך דשכן עליה עוף היא מתניתין : **אף** אדומה מנלן דבעינן דניחא ליה דבשלמא למאן דילף (סוטה דף מו·) עבודות בפרה מג"ש דעול עול ניחא אלא למאן דלית ליה ג"ש ומסכת עבודות בפרה גופיה מנלן דבעינן דניחא ליה וי"ל דכיון דשוין בפסול עול ועבודות גם לענין דניחא ליה יש להשוותן וא"ת ועלה עליה זכר אמאי פסולה הא ודאי לא ניחא ליה להפסיל דבר מוטעו וי"ל דאם היתה כשירה הוה ניחא ליה ולכך אין להכשיר וא"ת הכניסה לרבקה ודשה אמאי כשירה מאי שנא מעלה עליה זכר דפסולה וי"ל דהתם לא ניחא ליה בדישתה שאינו מרוית כ"כ דבלאו הכי נדושת התבואה וא"ת אי לא ידע בשעת עליית הזכר אמאי פסולה מאי שנא מהכשר דאמרינן לעיל (דף כג·) נגבו אין בכי יותן ואם נאמר דלא מיפסלא אלא כשידע בשעת עלייתו א"ש ואתי נמי שפיר הא דתנן (פרה פ"ב מ"ח) פרה מעוברת ר"א מכשיר וקשה וכי לית ליה עלה עליה זכר פסולה ואמאי דפריסת אתי שפיר אי נמי סבר כר"י דאמר דוקא העלה עליה זכר אבל בספרי ויקחו אליך פרה בעינן שתהא בשעת לקיחה פרה ור"א לית ליה דרשה וה"ה דמלו פליגי בלקחו פרה קטנה וא"ת הטעמא מלאכה בפרת חטאת דאמר בפ' הכונס (ב"ק דף מו· ומס) דחייב בדיני שמים אמאי מיפסלא הא ודאי לא ניחא להו לבעלים שוקא אי נמי לא בעינן ניחותא דבעלים רק ניחותא דעושה מלאכה וא"ת בפרק אין מעמידין (ע"ז דף כנ·) דפסול ר"א פרה הניקחת מן הנכרים דחיים לרביעה ודייק ש"מ קדשי מזבח היא דאי קדשי בדק הבית היא אמאי פסולה משום רביעה לימא דפסולה משום עול וי"ל דמשמע ליה דלאו מטעם עול פוסל דקתני בסיפא וכן היה ר"א פוסל בשאר קרבנות לכך קאמר דקדשי מזבח היא דממטעמין נרבע מקרא דמן הבהמה : [וע"ע תוס' ע"ז כג· ד"ה ש"מ] : **הא** אין עשה דוחה לא תעשה ועשה וא"ת דכפ"ב דיבמות (דף כא·) ובפ' כ"ג (סנהדרין דף יט·) לא תשיב אלמנה לכהן גדול אלא לא תעשה גרידא ואמאי והא איכא עשה דקדושים יהיו וי"ל דלא קאי עשה דקדושים יהיו אלא אמאי דכתיב בהאיא פרשה וא"ת והא כי אמרינן לאין עשה דוחה את לא תעשה ועשה ה"מ

*דאמר קרא אשר לא עובד בה מ"מ אי הכי אפילו רישא נמי הא לא דמיא אלא להא *דתנן שכן עליה עוף כשירה עלה עליה זכר פסולה מאי טעמא כדרב פפא דאמר רב פפא אי כתיב עובד וקרינן עובד הוה אמינא אפילו ממילא ואי כתיב עבד וקרינן עבד הוה אמינא עד דעבד בה אידהו השתא דכתיב עבד וקרינן עובד בעינן עובד דומיא דעבד דניחא ליה אף עובד דניחא ליה : כלי כסף וכלי נחושת משתמש בהן וכו' : ת"ר המוצא כלי עץ משתמש בהן בשביל שלא ירקבו כלי נחושת משתמש בהן בחמין אבל לא על ידי האור מפני שמשחיקן כלי כסף משתמש בהן בצונן אבל לא בחמין מפני שמשחירן מגריפות וקרדומות משתמש בהן ברך אבל לא בקשה מפני שמפחיתן כלי זהב וכלי זכוכית לא יגע בהן עד שיבא אליהו כדרך שאמרו באבידה כך אמרו בפקדון פקדון מאי עבידתיה גביה אמר רב אדא בר חמא אמר רב ששת בפקדון שהלכו בעליהן למדינת הים : מצא שק או קופה [וכל דבר] שאין דרכו ליטול הרי זה לא יטול : מנהני מילי *דת"ר

דכריס עו לא

*והתעלמת פעמים שאתה מתעלם ופעמים שאי אתה מתעלם הא כיצד היה כהן והיא בבית הקברות או שהיה זקן ואינה לפי כבודו או שהיתה מלאכה שלו מרובה משל חבירו לכך נאמר והתעלמת מהם למאי איצטריך קרא אילימא לכהן והיא בבית הקברות פשיטא האי עשה והאי לא תעשה ועשה ולא אתי עשה ודחי את לא תעשה ועשה ותו לא דחינן איסורא מקמי ממונא אלא לשלו מרובה משל חבירו מדרב יהודה אמר רב נפקא *דאמר רב יהודה אמר רב אפס כי

[ועי' סיעב תוס' נקמן עג. ותוס' מולין פד·]

קלו א מיי' פי"ג מהל' גזילה והאבידה הל' יא סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רסז סעיף יח :

קלז ב ג ד מיי' פי"ז מהל' גזילה והאבידה הל' יא סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רעב סעיף ב :

קלח ה ו ז ח מיי' פי"ג מהל' גזילה והאבידה הלכה יב סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רסז סעיף יט :

[פ"ח ופ"ב היטב]

[ע"ב היטב]

קלט י מיי' שם הל' יג ופ"ז מהלכות שאלה ופקדון הלכה ד סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רלב סעיף כח כב :

קמ ב מיי' פי"ח מהל' גזילה והאבידה הל' יח סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רעב סעיף ב :

קמא ל מיי' שם הלכה יג סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רסג סעיף ח :

קמב ם מיי' שם פי"ב הלכה ח סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רסד סעיף יח :

קמג ג מיי' פי"ח שם הלכה יח ופ"ז מהלכות גזילה הל' עו :

רבינו חננאל

שלא הוחמו כל צרכן כי קשין הן לנוף מאד והוא שהוחמו בכלי מחכות . ויש אומרי' פושרין הן הלוחשין ושאר שמעתתא דר' יוחנן פירשנום בפ' כיסוי הדם . ושוטחה לצורכה אבל לא לכבודו מיבעיא לן לצורכה ולצרכו מאי ת"ש שוטחה לצרכו וכו' ת"ש לא ישטחנה לא על גבי מיטה ולא על גבי מגוד לצרכו ולא איפשיטה . פי' לרבקה לפסמה מלשון ענלי מרבק . ת"ש הכניס לעגלה לרבקהובהליכתה דשה ברגליה בתבואה שבגורן כשירה בשביל שתינק משורי אמו ותדוש פסולה ופשוטה היא . ת"ש מהא דתנן בסמכת פרה שכן עליה עוף כשירה עלה עליה זכר פסולה והא עליית עליה זכר לצ ר כ ו ולצרכה היא וקתני פסולה . ודחי רב פפא ואמר כל מלתא דניחא ליה אע"ג שלא עשאה בידים מעשיו הן ודייק מדכתב עבד וקרינן עובד : מצא כלי חרש וכלי נחשת משתמש

[נקמן עג. מולין פה·]

[נרכות כה. וש"נ]

פסחים כו· [ע"ש]

סס.

סס: פרה פ"ב מ"ד

[נקמן נג. סנהדרין מד· ע"ש]

בהן לצרכן אבל לא לשחקן מצא כלי עץ משתמש בהן בחמין אבל לא על ידי האור . כלי כסף משתמש בהן בצונן אבל לא בחמין מפני שמשחירן . מגרפות וקרדומות משתמש בהן ברך אבל לא בקשה מפני שמפחיתן כלי זהב וכלי זכוכית לא יגע בהן עד שיבא אליהו כדרך שאמרו באבידה כך אמרו בפקדון פקדון מאי עבידתיה גביה אמר רב אדא בר חמא אמר רב ששת בפקדון שהלכו בעליהן למדינת הים . מצא שק או קופה שאין דרכו ליטול אלא אם רוצה לעשות לפנים משורת הדין כו' ישמעאל . פי' פתכא דאופי חבילה של חריות של דקל . פי' וקא מיתפח יגע והגיח משאר לארץ כדי ליפות . לא חרבה ירושלים אלא מפני שהעמידו דבריהם על דין תורה ולא עשו לפנים משורת הדין . ת"ר והתעלמת פעמים שאתה מתעלם כיצד היה כהן והיא בבית הקברות לא צריכא מאי מעמא דהא כהן מוזהר במטמאה עשה ולא תעשה עשה שנאמר וקדשתו קדשים יהיו לאלהיהם לא תעשה שנאמר לנפש לא יטמא בעמיו והשבת אבידה עשה היא שנאמר השב תשיבם לאחיו' ולא אתי עשה ודחי את לא תעשה ועשה ותוב לא דחינן איסורא מקמי ממונא .

ה"מ לא תעשה ועשה השוה בכל אבל אחי דאינו שוה בכל דאי כדמוכח פרק שני מזירין (מיר דף נח:) דאחי עשה דמעורע ודאי לאו ועשה דכהנים וכן ק' לקמן (נב:) יכול אמר לו אביו הטמא כו' ופריך תיפוק ליה דאין עשה דוחה לא תעשה ועשה הא גבי כהנים שאינו שוה בכל דאי וי"ל דעשה דמעורע דאתה עשה דשלוח הקן אי לאו יכול ועיין לקמן ל"ל דעשה דמעורע הוי דאי לאו ועשה דשלוח הקן אי לאו יתורא דשלח תשלח אבל עשה דעלמא לא דאי לאו ועשה אפילו איתו שוה בכל וזה התירון לא יתיישב למאן דאמר מעורע בימי חלוטו בתשמיש המטה פ"ק דמועד קטן (דף ז:) ולדידיה יש לומר דהכא סמיך על דאו מי דאינן איסורא מקמי ממונא ולקמן נמי עדיפא משני דהוה דאי אפילו לאו ועשה אי לאו קרא אפי' אי בעלמא לא דאי וכפ"ב דיבמות (דף כא:) דאמר גבי פלוגתא דר' יוחנן ור"א בביאת כ"ג בחלמה מן הנישואין כ"ע לא פליגי דלא פטרה דאין עשה דוחה לא תעשה ועשה וי"ל דחשיב שוה בכל כיון שהחלמה עשתה איסור כמו הכהן דאקרי ביה לא יקח לא יקחו אע"ג דאין שוה בכל אלא בכהנים אבל הכא דגילוח זקן שאינו שוה בנשים נדאי מקמי עשה דמעורע:

אלא לזקן ואינו לפי כבודו · וא"ת תיפוק ליה מולאחתו דכבוד הבריות דוחה מילת בנו ושחיטת פסחו וי"ל כבוד הבריות דמת מצוה חמיר עפי שמוטל בבזיון פן יסריח לו יאכלוהו כלבים אע"ג דבפ' מי שמתו (ברכות דף כ· ושם ד"ה אב) מוכח דאי הוה כלאים אב ואל תעשה היה נדחה מפני כבוד הבריות היינו משום דערוס הוי גנות ובזיון גדול כדאמר (יבמות דף סג:) אין לך משוקץ יותר מאותו שהוא מהלך ערוס ומהכא לא ידעי' דאחי אלא ממונא אבל איסורא כמו פסח ומילה וגם כרת לא: [וע' תוס' שבועות ג: ד"ה אבל]: **אפקרה** · שלא יכשלו בני אדם בלא תגזול וא"ת הא אמר בפ' אין בין המודר (נדרים דף מה·) אין הפקר אלא בפני שלשה וי"ל דהכא נמי הוו שלשה אי נמי דאוריתא בלא שלשה נמי הוי הפקר והא דאמר שאני פ"ק דשבת (דף יח: ושם ד"ה דמפקרא) גיגית גר וקדירה אפקורי מפקר להו אע"ג דליכא שלשה התם אין סהדי דמפקר להו בלבו שלא יעשה איסור שביתת כלים: **לא** חרבה כו' · ואם תאמר דבומא (דף ט:) אמר מפני שנאת חנם וי"ל דהא והא גרמא:

איזוהי אבידה · שיבין שאין הבעלים יודעין שהיא שם: קורדוס

לא יהיה בך אביון שלך קודם לשל כל אדם אלא לזקן ואינו לפי כבודו *אמר רבה *הכישה חייב בה אביי הוה יתיב קמיה דרבה חזא להנך עיזי דקיימו שקל קלא ושדא בהו א"ל איחייבת בהו אהדרינהו [2]אביעיא להו דרכו להחזיר בשדה ואין דרכו להחזיר בעיר מהו מי אמרינן השבה מעליא בעינן וכיון דלאו דרכיה להחזיר בעיר לא לחייב או דלמא בשדה מיהת הוא דאיחייב ליה וכיון דאיחייב ליה בשדה איחייב ליה בעיר תיקו אמר רבא [3]כל שבשלו מחזיר בשל חבירו נמי מחזיר [4]וכל שבשלו פורק וטוען בשל חבירו נמי פורק וטוען רבי ישמעאל ברבי יוסי הוה קאזיל באורחא פגע ביה ההוא גברא הוה דרי פתבא דאופי אותבינהו וקא מיתפח א"ל דלי לי אמר ליה כמה שוין א"ל פלגא דזוזא יהיב ליה פלגא דזוזא ואפקרה הדר זכה בהו הדר יהיב ליה פלגא דזוזא ואפקרה חזייה דהוה קא בעי למיהדר למזכיה בהו א"ל לכולי עלמא אפקרנהו ולך לא אפקרנהו ומי הוי הפקר כי האי גוונא והתנן* בש"א הפקר לעניים הפקר וב"ה אומרים [5]אינו הפקר עד שיהא הפקר לעניים ולעשירים כשמיטה אלא רבי ישמעאל ברבי יוסי לכולי עלמא אפקרינהו ובמלתא בעלמא הוא דאוקמיה והא רבי ישמעאל ברבי יוסי זקן ואינו לפי כבודו הוה ר' ישמעאל ברבי יוסי *[6]לפנים משורת הדין הוא דעבד *דתני רב יוסף [7]והודעת להם זה בית חייהם את הדרך זו גמילות חסדים [א] *(אשר) ילכו זה ביקור חולים בה זו קבורה ואת המעשה זה הדין אשר יעשון זו לפנים משורת הדין: אמר מר [ב] (אשר) ילכו זה ביקור חולים היינו גמילות חסדים לא נצרכה אלא [8]לבן גילו דאמר מר *בן גילו נוטל אחד מששים בחליו ואפי' הכי מבעי ליה למיזל לגביה בה זו קבורה היינו גמילות חסדים לא נצרכה אלא לזקן ואינו לפי כבודו אשר יעשון זו לפנים משורת הדין דאמר ר' יוחנן לא חרבה ירושלים אלא על שדנו בה דין תורה אלא דיני דמגיזתא לדיינו אלא אימא *שהעמידו דייניהם על דין תורה ולא עבדו לפנים משורת הדין: **מתני'** אי זו היא אבידה [9]מצא חמור או פרה רועין בדרך אין זו אבידה חמור וכליו הפוכין פרה רצה בין הכרמים הרי זו אבידה [10]החזירה וברחה החזירה וברחה אפי' ארבעה וחמשה פעמים חייב להחזירה שנאמר [11]השב תשיבם [12]היה בטל מסלע לא יאמר לו תן לי סלע אלא נותן לו (ג) שכרו כפועל *[13]אם יש שם בית דין מתנה בפני ב"ד [14]אם אין שם ב"ד בפני מי יתנה שלו קודם: **גמ'** אמר כל הני דאמרינן לאו אבידה הוו אמר רב יהודה הכי קאמר אי זו היא כלל אבידה שהוא חייב בה מצא חמור ופרה רועין בדרך אין זו אבידה ולא מיחייב בה חמור וכליו הפוכים פרה ורצה בין הכרמים הרי זו אבידה ומיחייב בה *[15]ולעולם אמר רב יהודה אמר רב עד שלשה ימים היכי דמי אי בלילותא אפי' חדא שעתא נמי אי ביממא אפי' טובא נמי לא [16]לא צריכא דהוה חזי לה בקדמתא*) ובחשכתא תלתא יומי אמרינן איתרמויי אתרמי לה ונפקא טפי ודאי אבידה היא תניא נמי הכי מצא טלית וקרדום באסרטיא

לא יהיה בך אביון שלך קודם לשל כל אדם אלא לזקן ואינו לפי כבודו *אמר רבה *הכישה חייב בה אביי הוה יתיב קמיה דרבה חזא להנך עיזי דקיימו שקל קלא ושדא בהו א"ל איחייבת בהו אהדרינהו [2]אביעיא להו דרכו להחזיר בשדה ואין דרכו להחזיר בעיר מהו מי אמרינן השבה מעליא בעינן וכיון דלאו דרכיה להחזיר בעיר לא לחייב או דלמא בשדה מיהת הוא דאיחייב ליה וכיון דאיחייב ליה בשדה איחייב ליה בעיר תיקו אמר רבא [3]כל שבשלו מחזיר בשל חבירו נמי מחזיר [4]וכל שבשלו פורק וטוען בשל חבירו נמי פורק וטוען רבי ישמעאל ברבי יוסי הוה קאזיל באורחא פגע ביה ההוא גברא הוה דרי פתבא דאופי אותבינהו וקא מיתפח א"ל דלי לי אמר ליה כמה שוין א"ל פלגא דזוזא יהיב ליה פלגא דזוזא ואפקרה הדר זכה בהו הדר יהיב ליה פלגא דזוזא ואפקרה חזייה דהוה קא בעי למיהדר למזכיה בהו א"ל לכולי עלמא אפקרנהו ולך לא אפקרנהו ומי הוי הפקר כי האי גוונא והתנן* בש"א הפקר לעניים הפקר וב"ה אומרים [5]אינו הפקר עד שיהא הפקר לעניים ולעשירים כשמיטה אלא רבי ישמעאל ברבי יוסי לכולי עלמא אפקרינהו ובמלתא בעלמא הוא דאוקמיה והא רבי ישמעאל ברבי יוסי זקן ואינו לפי כבודו הוה ר' ישמעאל ברבי יוסי *[6]לפנים משורת הדין הוא דעבד *דתני רב יוסף [7]והודעת להם זה בית חייהם את הדרך זו גמילות חסדים [א] *(אשר) ילכו זה ביקור חולים בה זו קבורה ואת המעשה זה הדין אשר יעשון זו לפנים משורת הדין: אמר מר [ב] (אשר) ילכו זה ביקור חולים היינו גמילות חסדים לא נצרכה אלא [8]לבן גילו דאמר מר *בן גילו נוטל אחד מששים בחליו ואפי' הכי מבעי ליה למיזל לגביה בה זו קבורה היינו גמילות חסדים לא נצרכה אלא לזקן ואינו לפי כבודו אשר יעשון זו לפנים משורת הדין דאמר ר' יוחנן לא חרבה ירושלים אלא על שדנו בה דין תורה אלא דיני דמגיזתא לדיינו אלא אימא *שהעמידו דייניהם על דין תורה ולא עבדו לפנים משורת הדין: **מתני'** אי זו היא אבידה [9]מצא חמור או פרה רועין בדרך אין זו אבידה חמור וכליו הפוכין פרה רצה בין הכרמים הרי זו אבידה [10]החזירה וברחה החזירה וברחה אפי' ארבעה וחמשה פעמים חייב להחזירה שנאמר [11]השב תשיבם [12]היה בטל מסלע לא יאמר לו תן לי סלע אלא נותן לו (ג) שכרו כפועל *[13]אם יש שם בית דין מתנה בפני ב"ד [14]אם אין שם ב"ד בפני מי יתנה שלו קודם: **גמ'** אמר כל הני דאמרינן לאו אבידה הוו אמר רב יהודה הכי קאמר אי זו היא כלל אבידה שהוא חייב בה מצא חמור ופרה רועין בדרך אין זו אבידה ולא מיחייב בה חמור וכליו הפוכים פרה ורצה בין הכרמים הרי זו אבידה ומיחייב בה *[15]ולעולם אמר רב יהודה אמר רב עד שלשה ימים היכי דמי אי בלילותא אפי' חדא שעתא נמי אי ביממא אפי' טובא נמי לא [16]לא צריכא דהוה חזי לה בקדמתא*) ובחשכתא תלתא יומי אמרינן איתרמויי אתרמי לה ונפקא טפי ודאי אבידה היא תניא נמי הכי מצא טלית וקרדום באסרטיא

לא יהיה בך אביון · לא תביא עצמך לידי עניות: **שכישה** · זה שאינו לפי כבודו אם הכישה הכלה אחת להשיבה נתחייב בה להתורה הואיל והתחיל: **קלא** · מרט"א בלע"ז: **דרכו להחזיר בשדה** · שאין שם רואים כל כך ואינו בוש: **ואין דרכו בעיר** · שהוא בוש משכינו והוא מלא בשדה: **מהו** · שיתחייב להשיבה: **לא מיחייב** · להתחיל בהשבתה בשדה: **וכיון דאיחייב** · שהזיזה ממקומה חייב לא בעיר: **פורק וטוען** · פורק משא מן החמור וטוען עליו לכתיב עזוב תעזוב הקם תקים: **פתכא דאופי** · משאוי של עצים: **וקא מיתפח** · טומל לפוש: **דלי לי** · הטעיני: **הדר זכה בהו** · חזר האיש ההוא והחזיק בהן מן ההפקר: **הפקר לעניים הוי הפקר** · אע"ג שלא הפקירו אלא לעניים הוי הפקר למפטר מן המעשר: **זה בית חייהם** · *ללמוד להם אומנות להתפרנס בו חוקות (ג) ותורות כתובי בריאה דקרא: **דיני דמגיזתא לדיינו** · בתמיה דמגיזתא גוזלי הדנין ביסורים ובחזקה וחבירו בבבא קמא (דף קיד·) דדייני בגזתיא: **מתני'** אין זו אבידה · בגמרא מפרש: **אין זו אבידה** · ואינו חייב להחזיר שמדעת הניחוה שם: **רלה בין הכרמים** · דמסתקבא: **לא יאמר לו תן לי סלע** · שבטלתי ממלאכתי *שיאמר לו אם עשית מלאכתך הייתי מרבה טורח עכשיו לפי מה שטרחת טול: **כפועל** · בגמרא מפרש: **אם יש שם בית דין** · אם נוח לו לטרוח יותר כדי להרבות שכר ואינו חפץ ליבטל ממלאכתו מה יעשה אם יש שם שלשה בני אדם יתנה בפניהם ויאמר לזה שאני משתכר כך וכך ולזה איפסי ליבטל ליטול שכר מועט אני אשיב אם תאמרו שאטול שכר משלם: **גמ'** כלל · כתיב אבידה שמוכחת שהיא שם שלא מדעת בעלים: **ולעולם** · בתמיה וכי לא אם ימלאנה שם לעולם נאמר מדעת היא וכי דרך שלא להכניס: **בקדמותא** · לפני עלות השחר: **חשכתא** · שחשכה ערבית: אסרטיא

ג"כ פת.

הגהות הגר"א

[א] [ב] גם' לשכר · כשוס קו עליו למחקו:

ובסגולת ד' ק. פרש"י תלמוד תורה ע"ש כ"י

גליון השו"ס

רש"י ד"ה דיני. בערוך ערך מגיזתא הגיגיסא כלון דייניי דמגיזתא ופי' דדינין בגסות:

ס"א שזה אומר כו' רש"ל פתח פ"ו [מ"א עדיות פ"ד מ"ג]

[לעיל כד: וש"כ] כ"ק לפ:

[תיכת אשר מיותר]

[נדרים לפ: ע"ש]

[לקמן פח.]

דברים כב

[עי' תוס' לקמן לא: ד"ה אם]

[עי' תוס' לעיל כא. ד"ה וכמה]

*) סי' לו כתשכתא רש"ל

רבינו חננאל

שלו מרובה משל חבירו שנאמר אפס כי לא יהיה בך אביון שלך קודם לשל כל אדם. אמר רבא כל שבשלו מחזיר בשל חבירו נמי מחזיר כל שבשלו פורק וטוען בשל חבירו נמי פורק וטוען. אביי שקל קלא פתק בהני עיזי דהוו קיימי. אמר ליה רבא איחייבת בהו קום אהדרינהו. וכן אמר רב הכישה נתחייב בה: דרכו להחזיר בחמור או למשוך בגמל בשדה ואין דרכו בעיר ועלתה בתיקו: **מתני'** איזהו אבידה מצא חמור וכו' אוקמה רב יהודה למתני' הכי קאמר איזהו היא כלל אבידה שחייב להחזירה מצא חמור וכליו הפוכין פרה ורצה בין הכרמים הרי זו אבידה וחייב להחזיר. תניא נמי הכי · דרך בלשון יון נקראת

הגהות הב"ח

(ג) גמ' כמשנה שכרו כפועל · נ"ב ע"ל בדף ס"מ: (ב) רש"י ד"ה זה בית וכו' ותוספות נ"ב ובכ"ק דף ק' · פרש"י דאות פ"ם ו"ע:

אסרטיא · דרך כבושה לרבים · שטופין ובאין · לשדה חבירו · אמר רבא לכל אבידה כו' · מילתא באפיה נפשיה היא דאמרה רבא בני מדרשא · מאי למימרא · ותיפוק ליה משום עומרין שיקנן בכלל אבידה · דדמו לפרטא דשה ושלמה ולמה לי לכל לרבויהו · רועה בדרך · איכא תרתי למעליותא חדא תורה אור

דרועה ועוד דאפילו רלה לא מסתבקא רלה בין הכרמים איכא תרתי לגריעותא חדא דרלה ועוד דכרמים מסקבי לה רלה בדרך איכא חדא לגריעותא דרלה ומתקלקלת בריצתה לי נמי תלב למרתקים רועה בין הכרמים חדא לגריעותא דזימנין דמסתבקא · והא באבידה גופה כו' · מפרש ואזיל לה · באבידה קרקע · ותייב להוליאה משום הפסד כרמים · לגינתו ולחורבתו מנין · דהויא השבה ופטור · דעת בעליה · לומר לו שמור פרתך שהחזרתיה לגינתך שמלאתיה אובדת · הכל לריך דעת בעליה · גנב גזלן וד' שומרים שהשיבו לריכין להודיעו ואם לא הודיעו ומתה או נגנבה חייבים באחריותן דכיון דידע שאבדה ולא ידע שהושבה לא מזהר בה ולא מאכילה · אלא · לגבי שלוח הקן · תרתי זמני · ואלו תנן *שלחה וחזרה שלחה וחזרה אפי' ארבע וה' פעמים חייב · נדבר הרשות · שאין לריך לנפור אלא לאוכלה · נדבר מצוה מנין · היה לריך למהר בו אם המצורע מנין שאסור באם על הבנים ת"ל תשלח · עזב תעזוב · פריקה · הקם תקים · טעינה · תסרון כים · שהבהמה מתקלקלת · משום דנשכר · שנותנין לו שכר דאיכא למ"ד לקמן (דף נב·) טעינה בשכר פריקה בחנם · לא מסיימי קראי · הי משמע טעינה והי משמע פריקה ואי כתב חדא הוה אמינא לפריקה אתא אבל טעינה לא כתב רחמנא איצטריך למה לי למכתב אבידה · השבת אבידה לכתוב לו הא לו הא ולינגמר מניה דהא כולהו אזהרות ממון ישראל הוא · לערא דמרה · הוא העומד שם ואין יכול לטעון לבדו וכן לפרוק · דליתא למרה בהדה · שיטרא בהשבתה · דאיתיה

[בחולין קמח.]

[יבמות לא: וש"נ]

הגהות הגר"א

[א] גמ' ופרה רועה בין הכרמים כ"כ העשבים וכ"ה בכי"ף וס"ף (ועמ"ש רבינו בת"מ סי' רס"ח פ"ק ה):

[פי' עושה כה תכוסה עדון ערך סקב]

ע"ל ולא איהדרו בה מהר"ם

תולין פז. ב"ק נז:

[כ"ק שם] דכריס כב תולין קמח.

ויקרא יט

שמות כג דכריס כב

[לקמן נב.]

"באסרטיא ופרה רצה בין הכרמים הרי זו אבידה "טלית בצד גדר קרדום בצד גדר ופרה רועה בין [א] הכרמים אין זו אבידה ג' ימים זה אחר זה הרי זו אבידה "ראה מים ששוטפין ובאין הרי זה גודר בפניהם אמר רבא °לכל אבידת אחיך "לרבות אבידת קרקע א"ל רב חנניה לרבא תניא דמסייע לך ראה מים ששוטפין ובאין הרי זה גודר בפניהם א"ל אי משום הא לא תסייעי הכא במאי עסקינן בדאיכא עומרין אי דאיכא עומרין מאי למימרא לא צריכא דאית בה עומרין דצריכי לארעא מהו דתימא כיון דצריכי לארעא כי גופה דארעא דמיין קמ"ל : מצא חמור ופרה [וכו'] : הא גופה קשיא אמרת מצא חמור ופרה רועין בדרך אין זו אבידה רועין בדרך הוא דלא הוו אבידה הא רצה בדרך ורועה בין הכרמים הויא אבידה אימא סיפא חמור וכליו הפוכים ופרה רצה בין הכרמים הרי זו אבידה רצה בין הכרמים הוא דהויא אבידה הא רצה בדרך ורועה בין הכרמים אין זו אבידה *אמר אביי °יגיד עליו ריעו תנא רועה בדרך דלא הויא אבידה והוא הדין לרועה בין הכרמים תנא רצה בין הכרמים דהויא אבידה והוא הדין לרצה בדרך א"ל רבא אי יגיד עליו ריעו ליתני קילתא וכ"ש חמירתא ליתני רצה בדרך דהויא אבידה וכ"ש רצה בין הכרמים ולתני רועה בין הכרמים דלא הויא אבידה וכ"ש רועה בדרך אלא אמר רבא רצה ארצה לא קשיא "הא דאפה לגבי דברא הא דאפה לגבי מתא רועה ארועה נמי לא קשיא כאן באבידת גופה כאן באבידת קרקע 'כי קתני רועה בדרך לא הויא אבידה הא רועה בין הכרמים הויא אבידה באבידת קרקע וכי קתני רצה בין הכרמים הויא אבידה הא רועה בין הכרמים לא הויא אבידה באבידת גופה דרצה בין הכרמים *מסקבא ורועה בין הכרמים לא מסקבא ורועה בין הכרמים נהי דלא מסקבא תיפוק ליה משום אבידת קרקע 'בדבותי ותיפוק ליה משום אבידת גופה דדלמא קטלו לה "באתרא דמתרו והדר קטלי ודלמא אתרו בה אי אתרו בה *ולא אזדהרו בה ודאי אבידה מדעת היא : החזירה וברחה החזירה וברחה [וכו'] : א"ל ההוא מדרבנן לרבא אימא השב חדא זמנא תשיבם תרי זמני א"ל *השב אפי' ק' פעמים משמע *תשיבם "אין לי אלא לביתו לגינתו ולחורבתו מנין ת"ל תשיבם מ"מ ה"ד אי דמינטרא פשיטא אי דלא מינטרא אמאי לעולם 'דמינטרא והא קמ"ל דלא בעינן דעת בעלים וכדר' אלעזר *דאמר "הכל צריכין דעת בעלים 'חוץ מהשבת אבידה שהתורה ריבתה השבות הרבה °שלח תשלח *אימא שלח חדא זימנא תשלח תרי זמני א"ל שלח "אפי' מאה פעמים משמע תשלח אין לי אלא לדבר הרשות 'לדבר מצוה מנין ת"ל תשלח מ"מ א"ל ההוא מדרבנן לרבא ואימא °הוכח חדא זימנא תוכיח תרי זמני א"ל "הוכח אפי' ק' פעמים משמע תוכיח אין לי אלא הרב לתלמיד תלמיד לרב מנין ת"ל הוכח תוכיח "מ"מ °עזב תעזוב עמו אין לי אלא בעליו עמו שאין בעליו עמו מנין ת"ל עזב תעזוב "מ"מ °הקם תקים עמו אין לי אלא בעליו עמו שאין בעליו עמו מנין ת"ל הקם תקים "מ"מ ולמה ליה למכתב פריקה ולמה ליה למיכתב טעינה צריכי דאי כתב רחמנא פריקה הוה אמינא משום דאיכא צער בעלי חיים ואיכא חסרון כים אבל טעינה דלאו צער בעלי חיים איכא ולא חסרון כים איכא אימא לא ואי אשמעינן טעינה משום דבשכר אבל פריקה דבחנם אימא לא צריכא ולר"ש *דאמר אף טעינה בחנם מאי איכא למימר לר"ש לא מסיימי קראי למה לי למכתב הני תרתי ולמה לי למכתב אבידה צריכי דאי כתב רחמנא הני תרתי משום דצערא דמרה איתא דידה איתא אבל אבידה דצערא דמרה איתא וצערא דידה ליתא אימא לא ואי אשמעינן אבידה משום דליתא למרה בהדה אבל

קורדום בצד גדר · פירשתי לעיל (כה: סד"ה ואם נמצ) : למה לי למכתב רחמנא פריקה כו' · אין לפרש למה לי לכתב טוליה קרא דפריקה או דטעינה דא"כ היכי קאמר אי אשמועינן טעינה דבשכר הא משמע לקמן (דף נב·) דטעינה לא הוי בשכר אלא משום דנכתב פריקה ועוד דלא שייכא הך לריכותא אלא לקמן אלא י"ל למה לי לכתב רחמנא יתורא דמרבינן אין בעליו עמו בפריקה ולמה לי לכתב בטעינה :

לרבי שמעון לא מסיימי קראי · תימה דלקמן (דף נב·) משמע דקרא דטופלים בדרך לא מסיים לר"ש דהוי בטעינה דטעוניהו עלייהו משמע ואי לא כתב אלא חד הוה מוקמינן ליה בפריקה אבל קרא דרובן תחת משאו לא משמע לכ"ע אלא בפריקה וכשנכתבו שניהם ע"כ גם לר"ש קרא דטופלים בדרך הוי בטעינה וא"כ לר"ש לא יכתוב אלא חד יתורא לאין בעליו עמו בקרא דטופלים בדרך וי"ל דרובן תחת משאו נמי לא מסיים לר"ש דאפשר למשמע בטעינה דע"י שאין הרבה בני אדם לטעון מכביד המשוי על הבהמה ורובלת ולקמן לא איצטריך למימר דלא מסיימי אלא אקרא דטופלים בדרך והא דפריך לקמן (דף נב·) והא וחדלת בפריקה הוא דכתיב לא הוי אלא אליבא דרבנן דלר"ש מאי למהוי בטעינה : אבל

רבינו חננאל

איסטרטא . אמר רבה אמר קרא לכל אבידת אחיך לרבות אבידת קרקע:וקתני רישא רועים בדרך אינה אבידה הא רצים בדרך ורועים בכרמים אבידה היא . וקתני סיפא רצה בכרמים הרי זו אבידה הא רועים אינה אבידה קשיא רישא אסיפא . ופריק רבא הכי רצה ופניה כלפי השדה אבידה היא והייב להחזיר . רצה ופניה כלפי המדינה אינה אבידה.רועה בדרך[ואפי' רועה בכרמים אינה אבידה אבל יש בה אבידת קרקע שאוכלת הזמורות ומפסדת הכרם והאי דקתני רצה בין הכרמים הויא אבידה באבידת גופה כי בריצתה מכין אותה זמורות הכרם ועושין בה חבורות וזהו פי' מסתבקא כי סיקוב זה לשון חבורה הוא.*)והא דתניא רועה בכרמים אינה אבידה בכרמי כות' אבידת קרקע ליכא דהא קרקע כותים הוא. אבידת גופה ליכא דהא רועים מעם מעט והילוכם בניחותא ואין סיקוב. השב אפי' ק' פעמים תשיבם אפי' לגינתו ולחרבתו דיו . אמר ר"א הכל צריכין דעת[בעלים]חוץ מהשב אבידה (לבעלים) שהרי ריבתה התורה בה השבות הרבה . וכן שלח תשלח את האם חייב לשלחה אפי' ק' פעמים ואפי' צריך לה

לדבר מצוה כגון טהרת מצורע וכיוצא בו אפי' הכי חייב לשלח האם וכן דין הוכח תוכיח אפי' ק' פעמים ואפי' תלמיד לרב . וכן דין עזוב תעזוב וכן הקם תקים בין בעליו עמו בין אין בעליו עמו וכן

*) עי' לעיל ד' כז ע"ב בד' רבינו גבי הא דאמרי' שם משום דמסקב לי' להמרא .

קנד א ב מיי' פט"ו מהל' מלוה הלכה ב ה סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' כם סעיף ט :

קנה ג ד מיי' שם פי"ח הלכה כ סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רנט סעיף ט :

קנו ה ו ז ח מיי' פט"ו שם הל' ג ד סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רסח סעיף כ :

קנז ט י מיי' שם פי"ח הל' יד טו סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רסז סעיף ח :

קנח כ מיי' פ"ד מהל' גניבה הל' י ועיין בכסגות ומ"מ ופ"ח מהל' גזילה הל' ח סמג עשין עח טוש"ע ח"מ סי' שמה סעיף ח :

קנט ל מיי' פי"ח מהל' מלוה הל' עז סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רסז סעיף ח :

קס מ מיי' פי"ג מהל' שחיטה הל' ה סמג עשין סה טוש"ע י"ד סי' לג סעיף ה :

קסא נ מיי' שם הל' יט:

קסב ס ע מיי' פ"ו מהל' דיעות הל' ז סמג עשין יח :

קסג פ צ מיי' פי"ג מהל' רוצח הל' ח סמג עשין פח טוש"ע ח"מ סי' רעב סעיף ז :